

VERSENYHÍRADÓ

Vörös Tamás: 8. Nemzetközi Junior Természettudományi Diákolimpia, 2011. december 1 – 10., Durban, Dél-afrikai Köztársaság

2011. december 1. és 10. között 8. alkalommal rendezték meg a Nemzetközi Junior Természettudományi Diákolimpiát (IJSO). A versenyt 2004-ben Indonéziában alapították azzal a céllal, hogy a 16 éven aluli diákok minden év decemberében egy színvonalas és programokkal, látnivalókkal teli verseny keretében összemérhessék tudásukat fizikából, kémiaiából és biológiából. Az eddigi helyszínek:

2004: Jakarta (Indonézia)

2005: Yogjakarta (Indonézia)

2006: Sao Paulo (Brazília)

2007: Tajpej (Tajvan)

2008: Gyeongnam (Dél-Korea)

2009: Baku (Azerbajdzsán)

2010: Abuja (Nigéria)

2011: Durban (Dél-afrikai Köztársaság)

2012-ben a tervek szerint Iránban, 2013-ban Indiában fogják megrendezni az IJSO-t.

A háromfordulós megmérettetésen egy 30 tesztfeladatból álló feladatsort, 4-5 elméleti feladatot, valamint néhány gyakorlati feladatot kell megoldania a versenyzőknek. A gyakorlati fordulót leszámítva (ahol 3 fős csoportokban kell dolgozni) a verseny alapvetően egyéni, bár minden évben születik egy nem hivatalos rangsor az országok összesített eredményeiből. A résztvevők nagyjából 30 -50 országból származnak (ami kb. 180-300 diákot jelent). Eddig 57 ország vett részt a versenyeken, de egyes országok nem minden évben indítanak csapatot.

A magyar csapat válogatásáról: „A magyar felkészítők által meghatározott szabályok szerint a felkészítőn olyan diákok vehetnek részt, akik valamilyen hazai országos természettudományi versenyen (elsősorban fizikából és kémiaiából) az

országos döntőn a legjobbak között végeztek. Előny, ha több versenyen is jó helyezést értek el. A kétfordulós felkészítő nyáron kezdődik, elméleti és gyakorlati részekből áll mindhárom témakörből. A diákok pontokat kapnak a gyakorlati munkákra, kis zárthelyi, illetve nagy zárthelyi dolgozatokra, ezekből tevődik össze a végső pontszám, mely alapján a legjobb hat versenyző lehet a csapat tagja. A versenyfelkészítőt az Apáczai Csere János Gimnázium tanárai végzik, társadalmi munkában. Az Emberi Erőforrás Minisztérium ugyanis csupán erkölcsi támogatást nyújt a versenyfelkészítéshez és a csapat kiutazásához. A diákok a felkészítőre saját költségükön utaznak, a csapat kiutazása pedig a különböző cégek anyagi támogatásával – illetve részben a versenyzők családjának anyagi hozzájárulásával – történik.” (<http://ijso.kemavill.hu/?page=about>).

A legutóbbi versenyt a dél-afrikai köztársaságbeli Durban városa rendezte, melyen az Apáczai Csere János Gyakorlógimnázium kémia tanárával, Villányi Attilával, valamint matematika-fizika tanárával, Gyertyán Attilával együtt a csapat kísérijeként vehettem részt. A 8. IJSO-n hazánkat az alábbi diákok képviselték:

Horicsányi Attila (*Dobó István Gimnázium, Eger, 10. osztály*)

Angyal Péter (*Ciszterci Szent István Gimnázium, Székesfehérvár, 10. osztály*)

Öreg Botond (*Budapesti Fazekas Mihály Általános Iskola és Gimnázium, Budapest, 9. osztály*)

Perez Áron (*Don Bosco Katolikus Általános Iskola, Budapest, 8. osztály*)

Volford András (*Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium, Szeged, 9. osztály*)

Putti Krisztián (*ELTE Apáczai Csere János Gyakorlógimnázium, Budapest, 10. osztály*)

Angyal Péter, a magyar csapat zászlóvivője a megnyitón

Nagy örömünkre a csapat minden tagja éremmel térhetett haza, a nem hivatalos országok közötti versenyben pedig 8. helyen végeztünk, ezzel az Európai Unióban a legjobbak, Európában pedig Oroszország mögött a második legjobbak lettünk. A magyar csapat eredményei:

Horicsányi Attila: *arany*

Angyal Péter: *ezüst*

Öreg Botond: *ezüst*

Perez Áron: *ezüst*

Volford András: *ezüst*

Putti Krisztián: *bronz*

Csapatkép az eredményhirdetést követően

**8. Nemzetközi Junior Természettudományi Olimpia
Durban, Dél-afrikai Köztársaság, 2011. december 3.**

Válogatás a verseny kémiai feladataiból

1. A következő redoxireakcióban a MnO_4^- -ban lévő Mn, valamint a H_2O -ben lévő O oxidációs számának változása:

- A.** Mn^{7+} Mn^{2+} -ra és O^{2-} O^{1-} -ra
B. Mn^{7+} Mn^{4+} -ra és O^{2-} O^0 -ra
C. Mn^{7+} Mn^{2+} -ra és O^{2-} O_2^{2-} -ra
D. Mn^{7+} Mn^{4+} -ra és O^{2-} O^0 -ra

2. Egy X-szel jelölt hipotetikus elem relatív atomtömege 33,42. Az X 27,22 g-ját a hipotetikus Y elem 84,10 g-jával reagál és XY összetételű vegyületet képez. Ez alapján Y relatív atomtömege:

- A.** 68,50 **B.** 69,84 **C.** 103,3 **D.** 111,3

3. 47 g benzin (oktán, C_8H_{18}) tökéletes égéséhez szükséges oxigén tömege:

- A.** 69,20 g **B.** 82,45 g **C.** 138,5 g **D.** 164,9 g

4. A klór átlagos relatív atomtömege 35,45. Ismert, hogy két természetes izotópja létezik, a klór-35 és a klór-37. Mekkora a klór-37 anyagmennyiség-törtje a klórban?

- A.** 0,3650 **B.** 0,220 **C.** 0,2250 **D.** 0,4500

5. Az alábbi ionpárok közül mely esetben egyezik meg a párt alkotó tagok elektronszáma?

- (i) Na^+ és Mg^{2+} (ii) F^- és Cl^- (iii) O^- és O^{2-} (iv) Ga^{3+} és Fe^{3+}

- A.** (i), (ii)
B. csak az (i)
C. (i), (ii), (iii)
D. (i), (ii), (iii), (iv)

6. A periódusos rendszer általános tendenciái alapján jósold meg, hogy a következő elempárok tagjai közül melyik a fémesebb karakterű:

(i) Sn vagy Pb (ii) Ag vagy Sr (iii) Al vagy B (iv) Br vagy As

A.	(i) Pb	(ii) Sr	(iii) Al	(iv) As
B.	(i) Sn	(ii) Ag	(iii) B	(iv) As
C.	(i) Pb	(ii) Ag	(iii) Al	(iv) Br
D.	(i) Sn	(ii) Sr	(iii) B	(iv) Br

7. Milyen koncentrációjú ZnCl_2 -oldatot kapunk, ha 15,0 g Zn-et maradéktalanul reagáltatunk CuCl_2 -oldattal az alábbi reakcióegyenlet szerint? A reakció végén kapott oldat térfogata 175 ml.

- A. 1,31 mol/dm³
B. 0,0400 mol/dm³
C. 0,629 mol/dm³
D. 0,0857 mol/dm³

8. Az alábbi összetevők által alkotott vegyületek tapasztalati képlete:

(i) nátrium és kén (ii) stroncium és oxigén
(iii) kálium és kromát (iv) kalcium és hidrogén-foszfát

A.	(i) NaS	(ii) SrO ₂	(iii) K ₂ Cr ₂ O ₄	(iv) Ca(HPO ₄) ₂
B.	(i) Na ₂ S	(ii) SrO	(iii) K ₂ CrO ₄	(iv) CaHPO ₄
C.	(i) Na ₂ S ₂	(ii) Sr ₂ O	(iii) KCrO ₄	(iv) Ca ₂ HPO ₄
D.	(i) Na ₃ S ₂	(ii) SrO ₃	(iii) K ₂ CrO ₄	(iv) Ca ₂ (HPO ₄) ₃

9. Számítsd ki a 25 ml 0,05 mol/dm³-es NaOH-oldat és 50 ml 0,01 mol/dm³ koncentrációjú sósav összeöntésével kapott oldat pH-ját!

- A. 2,8
B. 12,5
C. 2,0
D. 12,0

10. Az alábbi, intermolekuláris erőkre vonatkozó állítások közül melyik *igaz* és melyik *hamis*?

- (i) Az intramolekuláris erők tartják össze az egyes molekulákat, míg az intermolekuláris erők felelősek az anyag egészének tulajdonságaiért.
- (ii) Az ion–dipólus kölcsönhatás erőssége hatással van az ionos sók apoláris oldószerben történő oldódására.
- (iii) A van der Waals-kötőerők mind poláris, mind apoláris molekulák esetén jelen vannak.
- (iv) A viszkozitás csökken az intermolekuláris erők gyengülésével és nő a hőmérséklet csökkenésével.

A.	(i) igaz	(ii) hamis	(iii) igaz	(iv) igaz
B.	(i) hamis	(ii) igaz	(iii) igaz	(iv) igaz
C.	(i) igaz	(ii) hamis	(iii) hamis	(iv) igaz
D.	(i) igaz	(ii) igaz	(iii) hamis	(iv) hamis